

**Masarykova univerzita
Filozofická fakulta**

Úvod do uměnovědných studií

Umělecká kritika

Kristýna Svítlová
437915

Kritika pochází z řeckého slova *kritein*, které má pro nás mnoho významů např. různit, rozebírat, vyšetřovat, třídit a mnoho dalších. My však kritiku vnímáme jako něco, co nám předkládá něčí názor a i následně jeho závěr. Ať už jde o umělecké dílo, knihu či cokoliv jiného, co se rozhodneme podrobit umělecké kritice.

Umělecká kritika je úzce spojena s estetickými hodnotami. Ty se postupem času mění a tak nám kritika může také sloužit jako pochopení dané doby a jejich hodnot jak v oblasti estetické a kulturní, tak i v mnoha dalších.

Máme také dva způsoby kritiky, které musíme být schopni od sebe odlišovat, a to, zda kritika je o uměleckém díle a nebo o dojmu z něj.

Každý z nás může mít jiný názor na umění, tedy se i kritiky od sebe mohou lišit. Může se také stát, že nalezneme kritiku, která pojednává o názoru na dané téma, ale tato kritika je bohužel neobjektivní. Autor zde sice podrobuje kritice například umělecké dílo, ale nejedná se tu o objektivní a nezaujatý názor, ale nýbrž o dojem z díla na kritika.

Umělecká kritika by měla být především zjištěním hodnoty díla. Neměla by být, jak si každý myslí, pouze kladným nebo záporným názorem, ale především jeho pochopením. Musíme však brát také v potaz, že názor na umění se mění, a to, co před několika lety lidé odsuzovali a nepovažovali za umění, my dnes považujeme za umělecká díla v nevyčíslitelných hodnotách.

Průběh umělecké kritiky je velmi složitý i když jeho závěr je velmi jednoduchý a končí často dvěma rozhodnutími. Buď je dílo dobré nebo je dílo špatné a nebo se stane, že kritika zůstane někde uprostřed. Můžeme také porovnávat díla mezi sebou, tudíž je jedno dílo horší nebo lepší než jiné dílo. Samozřejmě, že může být mnoho dobrých a špatných kritik, ale musíme být také schopni rozeznávat kritiky od běžného konzumenta umění a od kritika, od kterého se odbornost očekává. Jejich názory se tedy musí lišit v odborných směrech a řadě důkazů. Kritik by měl mít hluboké znalosti v oblasti umění a tak předejít problémům, které by mohl mít po hodnocení díla např. s vědci či znalci umění.

Umělecký kritik sice hodnotí dané dílo, ale na druhou stranu se ho snaží pochopit a určit jeho postavení ve světě hodnot a stále si musí u každého díla zvlášť klást otázku co je vlastně umění. Neznamena však, že pokud kritik označí dílo za dobré, musí s ním ostatní souhlasit a musí se všem líbit.

Může se také stát, že názor obyčejného konzumenta umění má větší vliv na společnost než názor odborného kritika. A stane se tak, i když jedinec není odborník na umění. Například ve Francii se stávalo, že společnost se přikláněla na stranu názoru neodborníka a posléze po nátlaku celé společnosti se odborný kritik vzdal svého názoru a přiklonil se k názoru většiny.

Z toho vyplývá, že nesmíme opomíjet i druhou stranu, která kritiku přijímá. Příjemci umělecké kritiky mohou být různí a ovlivněni mnohými aspekty, a to například individuálními zálibami každého jedince či společenským postavením. Mohou být také ovlivněni závěrem kritika, jestliže se jedná například o samotného autora uměleckého díla.

V dnešní době se podrobuje kritice vše kolem nás - film, který jsme viděli, knihu, kterou jsme přečetli, budova, která byla postavena, výstava, kterou jsme navštívili a mnoho dalších. Toto vše sdílíme s našim okolím a podrobuje kritice. Když ve společnosti komunikujeme pomocí kritiky, děje se tak z několika důvodů. První je ten, že se snažíme zjistit, zda náš společník má stejné zážitky. Zda má stejný či opačný názor a jestli ano, tak proč. Co se mu líbilo, nebo naopak nelíbilo a proč. Druhý důvod je ten, abychom našim společníkům ukázali rozměr či hloubku našich vědomostí a dali tak na odív naše schopnosti v dané oblasti, případně jim ukázali převahu nad nimi.

Musíme si však ale také uvědomit, že výměna názorů nemusí být vždy pravdivá. Může se stát, že kritika jiného je smyšlená, nebo naopak je přizpůsobena naší kritice. Důvodů tohoto jednání je hned několik. Například ten, že kritik nemá svůj vlastní názor či znalosti potřebné

ke kritice a tak přejímá názory od ostatních za své a nebo se bojí následné výměny názorů a své obhajoby kritiky.

Každý má právo vyjádřit svůj názor na umění, na svoji kritiku. Najdou se umělečtí kritikové, kteří se nebojí říci svůj názor, a to i pokud není kladný, či očekávající a stojí si za ním, přesto, že ohlas společnosti je opačný.

Někteří lidé si myslí že umělecká kritika slouží jako návod zda poznat, že dílo je dobré či ne. Umělecká kritika nám však může nápomoci k tomu, abychom dílo lépe pochopili a v nejlepším sami došli k vlastnímu názoru na něj.

Zdroje

- HÁJEK, Jiří. *Hovory o kritice*. Český Těšín: Novinář, 1978. ISBN 59-058-74.
- PROCHÁZKA, Miroslav. *Problém estetických a uměleckých hodnot a funkce umělecké kritiky*. Ústřední dům armády, 1968.
- FISCHER, Otakar. *Slovo o kritice*. Praha, 1947.
- *Umění a kritika: Sborník dokumentů z celostátní konference o současných úkolech socialistické umělecké kritiky*. Praha: Politická literatura, 1961.